

Užimtumo plėtra teikiant mokyklinio amžiaus vaikų priežiūros paslaugas

informacinis biuletenis

„Svarbu įtraukti į darbo rinką daugiau žmonių. Šis tikslas bus pasiektas vykdant aktyvią užimtumo politiką, didinant finansinį darbo patrauklumą ir imantis priemonių profesinei veiklai bei šeimyniniam gyvenimui suderinti, įskaitant vaikų priežiūros įstaigų pagerinimą; (...)“.

Briuselyje įvykusio Europos Vadovų Tarybos susitikimo pirmininkaujančios valstybės narės išvados, 2005 m. kovo 22 - 23 d.

KOKS bendras kontekstas?

Dėl demografinių pokyčių ir gyventojų senėjimo visoje Europoje vaikų priežiūrai skiriamas vis didesnis dėmesys. Šis klausimas nagrinėjamas ieškant būdų, kaip geriausia būtų padėti šeimoms auginti vaikus ir skatinti moteris dirbti. Šiuo metu sprendžiant vaikų klausimus ES didžiausias dėmesys skiriamas vaikų gerbūvio užtikrinimui ir suvokimo, kad kova su skurdu ir socialinės integracijos skatinimas ir toliau išlieka svarbūs uždaviniai Europos Sąjungoje, stiprinimui. Yra pripažinta, kad intensyvesnis moterų dalyvavimas darbo rinkoje yra svarbus veiksnys, lemiantis didesnį gimstamumą ir stabdantis gyventojų senėjimą Europoje. Teikiant geresnes vaikų priežiūros paslaugas visoms Europos šeimoms pavyktų užtikrinti geresnį darbo ir gyvenimo santykį.

KAM reikalingas šis tyrimas?

Plečiantis susidomėjimui ir diskusijoms šiuo klausimu, Fondas nusprendė atlikti ES vaikų priežiūros sektoriaus tyrimą, kuriame ypatingas dėmesys skiriamas privalomojo mokyklinio mažiau (5 – 12 metų) vaikų priežiūrai už mokyklos ribų. Tyrimu buvo siekiama iširti užimtumo iniciatyvas tame sektoriuje, kuriame rengiami kvalifikuoti ir itin kokybiškas paslaugas teikiantys vaikų priežiūros specialistai, ir išsiaiškinti, ar šias paslaugas įmanoma gauti ir ar jos užtikrinamos nuolat. Tyrimo metu buvo siekiama nustatyti, kokia informacija apie vaikų priežiūros paslaugas yra sukaupta ir kokie trūkumai egzistuoja išsiplėtusioje ES. Taip pat buvo įvardintos nacionalinio, regioninio ir vietinio lygmens priemonės. Tyrimą sudarė vaikų priežiūros sektoriaus visose 25 ES valstybėse narėse apžvalga, konkrečių pavyzdžių iš šešių šalių (Austrijos, Kipro, Vengrijos, Lenkijos, Švedijos ir Jungtinės Karalystės) ir geros praktikos pavyzdžių, parinktų iš šių šešių šalių, nuodugnus tyrimas.

KOKIOS išvados?

Vaikų priežiūros paslaugų teikimas

- Nors tokiomis Europos užimtumo iniciatyvomis kaip Barcelonos tikslai siekiama užtikrinti geresnę mažesnių vaikų priežiūrą, nėra vykdoma jokia speciali mokyklinio amžiaus vaikų priežiūros politika.
- Vaikų priežiūros lygis skirtingose ES valstybėse narėse skiriasi, o valstybėms narėms nevienodai gerai sekasi spręsti, kaip užtikrinti kokybiškesnes vaikų priežiūros paslaugas.
- Geros vaikų priežiūros trūkumas gali tapti svarbiu veiksniu, lemiančiu moterų apsisprendimą nedirbti.
- Pagrindinės nustatytos problemos – vaikų priežiūros paslaugų trūkumas, didelė jų kaina, negalėjimas jomis pasinaudoti, prasta kokybė ir netinkamas grafikas.

Įsidarbinimo galimybės

- Nors vaikų priežiūros sektorius visoje ES sparčiai plečiasi, daugelis darbų nėra gerai apmokami, dažnai tokie darbuotojai gauna žemesnius atlyginimus negu rekomenduojama.
- Tose valstybėse narėse, kuriose popamokine vaikų priežiūra iš esmės rūpinasi mokytojai, vaikų priežiūros specialistų įvaizdis ir darbo užmokestis yra geresni.
- Mažas atlyginimas, prastas įvaizdis ir blogos darbo sąlygos yra tie veiksniai, kurie stabdo potencialių darbuotojų atėjimą į vaikų priežiūros sektorį.
- Dauguma asmenų, pasirinkusių studijas vaikų priežiūros srityje, yra moterys.

- Turi būti sprendžiamas vyrų ir darbuotojų iš etninių mažumų trūkumo šiame sektoriuje klausimas, kadangi šioje srityje turėtų dirbti įvairūs darbuotojai ir taip būtų užtikrinti įvairių prižiūrimų vaikų poreikiai.

Darbo sąlygos ir įdarbinimo klausimai

- Dabartinės darbo sąlygos vaikų priežiūros sektoriuje skirtingose ES šalyse yra nevienodos. Skiriasi darbo pobūdis, darbo valandos ir galimybės gauti šias paslaugas.
- Pagrindiniai su darbu susiję klausimai yra atlyginimai, darbo kokybė ir galimybė gauti darbą, karjeros galimybės ir dažnai neigiamas darbo šiame sektoriuje įvaizdis.
- Bendru atveju, ypač tose valstybėse narėse, kur tokią priežiūrą užtikrina nekvalifikuoti darbuotojai, o ne mokytojai, darbo sąlygos yra nepalankios dinamiško sektoriaus sukūrimui.
- Dėl žemo atlyginimo šiame sektoriuje daugelis kvalifikuotų darbuotojų išeina iš šio darbo ir ieško galimybių įsidarbinti kituose sektoriuose.

Mokymas ir kvalifikacijos

- Europos šalių vaikų priežiūros sektoriuje nustatyti mokymo ir kvalifikaciniai lygiai smarkiai skiriasi – kai kuriose šalyse yra įprasta, kad šį darbą dirba pedagogo kvalifikacijos neturintys asmenys, kitose reikalaujama akademinio išsilavinimo.
- Daugelyje valstybių narių yra įdiegtos tik dalinio pripažinimo ir reglamentavimo sistemos rengiant vaikų priežiūros specialistų mokymus.
- Tik nedaugelyje valstybių narių yra sukurtos priemonės, leidžiančios palyginti sektoriaus dirbančiųjų kvalifikacijas ir sudaryti sąlygas siekti karjeros, kad vaikų priežiūros darbuotojai galėtų siekti vadovaujančių ir priežiūros specialistų postų.
- Kokybiškas mokymas – svarbiausia pradinė sąlyga siekiant užtikrinti geresnę bendrą sektoriaus veiklos kokybę.

Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondas
Wyattville Road, Loughlinstown, Dublin 18, Airija
Telefonas (+353 1) 204 31 00 El. paštas postmaster@eurofound.eu.int
internetas www.eurofound.eu.int

KAS toliau?

Dabartinės mokyklinio amžiaus vaikų priežiūros sąlygos Europoje yra nustatytos atskirai kiekvienoje šalyje vykdant šeimos, užimtumo, lygybės, švietimo ir socialinės apsaugos politiką. Tokių iniciatyvų kaip Barcelonos tikslai dėka Europoje vis plačiau pripažįstama mažesnių – jaunesnių negu 5 metų – vaikų priežiūros gerinimo svarba, tuo tarpu mokyklinio amžiaus vaikų priežiūrai skiriama nepakankamai dėmesio vykdant valstybinę politiką. Būtina nuodugniai parengti vaikų priežiūros politiką siekiant, kad mokyklinio amžiaus vaikų popamokinė priežiūra taptų teigiama patirtimi ir vaikams, ir tėvams. Savo ruožtu, tai padėtų tobulinti veiklos kryptis, kuriomis siekiama sustiprinti ekonomiką užtikrinus aktyvesnį žmonių įsiliejimą į darbo rinką.

Vaikų priežiūros politika turi būti vykdoma kaip atskira veiklos sritis, o ne kaip tam tikros politikos, skirtos lygių galimybių užtikrinimui darbo rinkoje arba darbo ir šeimyninio gyvenimo suderinimui, dalis. Tačiau svarbu tai, kad vykdant valstybinę politiką būtų atsižvelgta į tėvų, vaikų, šeimų ir bendruomenių poreikius, o vaikų priežiūra nebūtų vertinama tik iš ekonominės pusės. Turėtų būti siekiama, kad vaikų priežiūros paslaugas galėtų teikti įvairūs darbuotojai, ir kad ši veikla padėtų sėkmingai derinti darbą ir šeimyninį gyvenimą.

Sukūrus europinio masto sistemą atsirastų paslaugų kokybės ir standartų reguliavimo privačiame vaikų priežiūros paslaugų sektoriuje struktūra. Tokia sistema taip pat taptų priemone, reglamentuojančia vaikus prižiūrinčių asmenų mokymą ir nustatančia vertinimo kriterijus, pagal kuriuos būtų galima įvertinti mokymų kokybę. Tai leistų ugdyti vaikų priežiūros specialistus ir tuo pačiu sustiprinti darbo šiame sektoriuje įvaizdį. Turi būti pradėta vykdyti ryšių palaikymo veikla visos ES mastu, kurios dėka būtų keičiamasi informacija apie gerą praktiką mokymų ir kvalifikacijų struktūros tobulinimą skirtingose šalyse.

Mokyklinio amžiaus vaikų priežiūros paslaugos labai skiriasi įvairiose Europos šalyse. Kai kuriose valstybėse narėse gerai parengti darbuotojai teikia kokybiškas paslaugas, tuo tarpu kitose sunkiai pavyksta suteikti atitinkamo lygio paslaugas, atitinkančias vaikų ir tėvų poreikius. Mokyklinio mažiaus vaikų priežiūra iš esmės yra nepakankamai tyrinėjama ir per mažai dėmesio sulaukianti sritis politikoje, todėl reikėtų vykdyti tolesnius įvairių sričių tyrimus

Išsamesnė informacija

Teresa Renehan, ter@eurofound.eu.int

Pagrindinė ataskaita (2006 m. birželio mėn. pabaiga)
<http://www.eurofound.eu.int/publications/htmlfiles/ef0632.htm>

Šešių šalių ataskaitos (AT, CY, HU, PL, SE, UK)
www.eurofound.eu.int/areas/labourmarket/childcare.htm

Fondo darbas susijusiais klausimais

Sector Futures: Childcare services sector

http://www.emcc.eurofound.eu.int/sector_futures.htm 2006 m. birželis